

AN SURAT SA MGA HEBREO

PAARAM

Dili ta aram kun sin-o an nagsurat sani na libro pero aram ta na ginsurat ini sa mga Judio na nagtuod kan Jesus. Ini na mga nagaturuod ginapasakitan tungod san inda pagtuod. Kaya an nagsurat sani na libro ginaporbar na pakusog an mga buot ninda na magpadayon sa pagtuod kan Jesus. An mga parte sani na libro amo ini:

An pagigin labaw ni Cristo sa tanan 1:1 - 3:19

An gintigana san Dios para sa mga nagatuod 4:1-16

Si Cristo an pinakalabaw na padi 5:1 - 8:13

An bag-o na sinumpa'an 9:1 - 10:39

An kasadto na mga matinumanon na nagatuod 11:1-40

Mga tugon para sa pagkabuhay na Kristyano 12:1 - 13:25

Nagsurmaton An Dios Paagi Sa Iya Anak

¹ Mga kaigmanghudan sa pagtuod, kasadto na panahon, damo na beses kag sa manlain-lain na paagi nagsurmaton an Dios sa aton mga kalululuhi paagi sa mga propeta, ² pero yana nagsurmaton naman siya sa aton paagi sa iya Anak na ginpalalang niya san kalibutan kag ginpairedar san tanan.

An Anak San Dios Mas Labaw Sa Mga Anghel

³ Ini na Anak amo an kabanaagan san gloria san Dios kag pareho gayod san iya pagka-Dios. Ini man na Anak an nagaantabay kag nagasakop san

bilog na kalibutan paagi san iya makagagahom na surmaton. Pakahimo niya sin paagi na malinisan an katawuhan san inda mga kasal-an, nag-ingkod siya sa langit sa tuo san Dios na pinakamakagagahom. ⁴ Kaya nagin mas labaw pa siya niyan sa mga anghel pareho na an titulo na ginhatag sa iya san Dios dati mas labaw man gayod ki sana na ginhatag sa inda.

⁵ Nasabi ko ini kay wara man sin anghel na ginsabihan san Dios na,
 “Ikaw an akon anak kag ako naman yana nagin ama mo,”*

kag wara man gihapon sin anghel na ginpamanungudan niya sugad sini,
 “Ako an magigin iya ama kag siya an magigin akon anak.”†

⁶ Usad pa, amo ini an ginsabi san Dios san ipapadara na niya sa kinab-an ini na iya bugtong na Anak na,
 “Kinahanglan sambahon siya san tanan na anghel san Dios.”‡

⁷ Amo man ini an ginsabi san Dios manungod sa mga anghel,
 “Ginahimo san Dios na baga’n mga hangin an iya mga anghel kag baga’n mga siga san kalayo an iya mga suruguon.”§

⁸ Pero manungod sa anak, amo ini an nasurat sa Kasuratan,
 “O Dios, an imo kahadian mapirme hasta na lang kag may katanusan an pagkahadi mo.

---

* **1:5** Kitaa sa Salmo 2:7. † **1:5** Kitaa sa 2 Samuel 7:14. ‡ **1:6** Kitaa sa Deuteronomio 32:43; Salmo 97:7. § **1:7** Kitaa sa Salmo 104:4.

⁹ Katanusan an imo gusto kag an ginahabuan mo an karautan.

Kaya naman ginpalabi ka san imo Dios kag gin-galangan ka na may kalipay na labaw sa ginhatag niya sa imo mga kaurupdanan.”*

¹⁰ Sabi pa san Dios na,

“Sa katuna-tunai, ikaw, O Ginoo, an naglalang san kinab-an kag an naghimo san kalangitan.

¹¹ Pareho ini mawawara pero ikaw ada lang pirme. Madudunot man ini na tanan pareho san mga bado.

¹² Titipigon mo na baga’n alikboy kag babalyuhan mo na baga’n liwanan na bado.

Pero ikaw dili magabag-o kag dili matatapos an imo kaedadon.”†

¹³ Wara gayod sin anghel na ginsabihan san Dios na,

“Mag-ingkod ka sa may tuo ko hasta na himuon ko na tungtungan san imo mga tiil an mga kaaway mo.”‡

¹⁴ Niyan, kay labaw man gayod an anak sa mga anghel, nano man gali sinda? Sinda an mga espir-ito na suruguon san Dios kag ginasugo lang niya para magbulig sa mga tawo na amo an masasal-bar.

2

An Mas Mahalaga Na Pagkasalbar

¹ Kaya dapat gayod na isabuot naton an katuk-duan na nabati ta agod dili kita matalang sani.

² Kay nagkamatuod an tanan na ginpasabi sa mga

* **1:9** Kitaa sa Salmo 45:6-7. † **1:12** Kitaa sa Salmo 102:25-27.

‡ **1:13** Kitaa sa Salmo 110:1.

anghel, an tanan na nagsupak sani ginkastigo susog sa angay sa inda. ³ Kaya ngani dili gayod kita naman makadulag sa kastigo san Dios kun dili naton pasiguruhon ini na mas mahalaga na pagkasalbar na ginsabi mismo san Ginoo, pakatapos ginpamatuudan sa aton san mga nakabati sa iya. ⁴ Pwera pa sani ginpamatuudan man san Dios na matuod ini paagi san mga tanda, makangan-galas na mga pangyayari kag manlain-lain na mga milagro. Naghatag pa siya susog sa iya mismo na pagbuot sin mga abilidad hali sa Espirito Santo.

An Paratuman San Pagkasalbar

⁵ Niyan, dili ginpaniwala san Dios sa mga anghel an pagpasakop san kinab-an na maabot na gin-asabi namon. ⁶ Kundi amo ini an nasurat sa Banal Na Kasuratan,

“O Dios, nano man lang an katawuhan para pag-pahalagahan mo? Nano man lang ini para pagmalasakitan mo?”

⁷ Ginhimo mo ini na menos lang sa mga anghel kag ada na an kamutangan ninda sa halip-ot na panahon.

Ginpataas mo man sinda kag ginpagalangan.

⁸ Ginpasakop mo an tanan na ginlalang sa inda.”*

San ginpasakop san Dios sa tawo an tanan, wara siya'n ginpaligadan bisan nano. Ugaling sa yana dili pa naton nakikita na nasasakop san tawo an tanan, ⁹ pero naaraman naton na si Jesus nagin menos lang sa mga anghel para sa halip-ot na panahon agod mamatay para sa tanan paagi sa

---

* **2:8** Kita sa Salmo 8:4-6.

pagbulig san Dios. Kaya, dahilan sani ginpataas siya kag ginpagalangan.

¹⁰ Kun sugad, angay lang na an Dios na naglalang kag nagaataman sa tanan, ginpaperpekto si Jesus paagi sa iya mga ginpasakit agod makabahin siya san iya gloryoso na buhay sa kalangitan sa damo na mga anak san Dios. Nangyari ini kay si Jesus an paratuman san inda pagkasalbar. ¹¹ Kaya, siya na nagalinis san kasal-an kag sinda na mga nalinisan san kasal-an igwa lang sin pareho na Ama, kaya dili niya kinakaalo na tawagon sinda'n mga kamaranghod.

¹² Sabi niya,

“O Dios, itukdo ko sa akon mga kamaranghod an manungod sa imo.

Pagaumawon ko ikaw sa mga pagtiriripon.”†

¹³ Ginsabi pa niya na,

“Magsasarig ako sa iya,”‡

kag usad pa na,

“Adi ako kaurupod an mga kaanakan na ginhatag sa akon san Dios.”§

¹⁴ Niyan, pareho sani na mga kaanakan na may lawas kag dugo, si Jesus nagin tawo man pareho ninda agod paagi san iya pagkamatay, daugon niya an Dyablo na may gahom sa kamatayon, ¹⁵ kag sana na paagi malibre niya an mga tawo na sa bilog san inda pagkabuhay nagin biktima san pagkahadlok sa kamatayon.

¹⁶ Hayag gayod na dili an mga anghel an iya ginabuligan kundi an mga lahi ni Abraham.

---

† 2:12 Kitaa sa Salmo 22:22. ‡ 2:13 Kitaa sa Isaias 8:7. § 2:13 Kitaa sa Isaias 8:18.

¹⁷ Dahilan sani kinahanglan na nagin pareho siya sa iya mga kapwa sa tanan na paagi agod siya an aton magin maluluy-on kag matinumanon na labaw sa tanan na padi sa atubangan san Dios para magpahali san mga kasal-an san mga tawo.

¹⁸ Kaya ngani, tungod na nagtios siya san gintintaran, makabulig na siya sa mga ginatintaran.

3

Mas Labaw Si Jesus Kan Moises

¹ Mga kamaranghod ko na Kristyano na gintawag man san Dios na magin iya mismo, dumduma niyo si Jesus na ginsugo san Dios na magin pinakanamumuno na padi sa pagtuod na ginusunod naton. ² Matinumanon siya sa Dios na naghatag sa iya sana na trabaho pareho ni Moises na nagin matinumanon sa iya trabaho sa panimalay san Dios.

³ Pero ngani si Jesus mas ginagalang ini labaw ki kan Moises pareho man na kun may parabalay, mas ginagalang siya sin labaw ki sa mismo na balay. ⁴ May naghimo san kada balay pero an Dios amo an naghimo san tanan. ⁵ Nagin matinumanon si Moises sa bilog na panimalay san Dios bisan suruguon lang siya na tagapamatuod manungod sa ihahayag san Dios sa maabot. ⁶ Pero si Cristo naman nagin matinumanon bilang anak na lalaki na namumuno sa panimalay san Dios. Niyan, kita an iya panimalay kun ginaataman naton na makusog an aton pagsarig kag paglaom na ginapahalagahan gayod naton.

An Padaan Sa Pagkawara Sin Pagtuod

⁷ Kaya ngani, pareho san ginasabi san Espirito Santo na,

“Kun mabati niyo yana an ginasabi san Dios,

⁸ dili kamo magsutil pareho san ginhimo san iyo mga kalulululuhi sadto’n ginpaurit ninda ako sa panahon san pagporbar didto sa disyerto.

⁹ Sadto’n ginporbaran ako ninda.

Nakita man ninda an akon mga ginhimo sa sulod sin 40 ka tuig.

¹⁰ Kaya, naurit naman ako sa inda kag ginsabi ko na,

‘Pirme harayo gayod sa akon an inda mga tagipusuon kag habo sinda mag-ako san akon mga paagi.’

¹¹ Kaya sa akon kauritan ginsumpa ko na dili gayod sinda tugutan makasulod sa lugar san pahuwayan na gintigana ko sa inda.”*

¹² Paglikay kamo, mga kamaranghod ko sa pagtuod, basi igwa sa iyo sin may maraot kag dili nagatuod na tagipusuon na nagasubol sa iya pagbaya sa buhay na Dios. ¹³ Pero magpadurudumduman kamo uruadlaw sa kada usad myintras adi pa an ginatawag na Yana para wara sa iyo sin madaaya san kasal-an kag magsutil lugod. ¹⁴ Nasabi ko ini kay mga kairedero kita ni Cristo kun pagatamanon ta hasta na lang an pagsarig na ada sa aton sa katuna-tunai. ¹⁵ Nasurat ngani sa Banal Na Kasuratan na,

---

* **3:11** Kitaa sa Salmo 95:7-11.

“Kun mabati niyo yana an ginasabi san Dios, ayaw kamo pagsutil pareho san ginhimo san iyo mga kalulululuhi.”†

¹⁶ Niyan, sirasin-o an nakabati sa iya pero pakatapos nagrebelde man gihapon? Idto gayod na mga gin-giyahan ni Moises paghali sa Ehipto. ¹⁷ Karakanin-o naurit an Dios sa sulod sa 40 ka tuig? Sadto mismo'n mga nagkasala na nagkaramatay sa disyerto. ¹⁸ San himuon san Dios an iya hugot sa tagipusuon na pagsumpa na dili sinda tugutan makasulod kag makapahuway na kaupod niya, kanin-o niya ini ginsurmaton? Nano, dili sadto man gihapon na nagrebelde? ¹⁹ Kun sugad, hayag gayod na kaya dili sinda nakasulod sa lugar na gintuga kay wara sinda magtuod.

4

May Bag-o Na Pagpahuway

¹ Niyan, adi pa an tuga na makasulod an tanan kag makapahuway na kaupod an Dios. Pero kinahanglan ta maglikay agod wara sa iyo sin habo magsulod sani. ² Nasabi ko ini kay pareho ninda na gintugaan, nabaritaan ta man ini na Maayo Na Barita, kaya lang wara'n pulos ini sa inda na mensahe kay nabati lang ninda pero wara naman sinda magtuod. ³ Kita naman na mga nagtuod an makasulod sa pahuwayan na ginsambit san Dios san magsurmaton siya na,
 “Dahilan san kaurit ko, ginasumpa ko na dili sinda tugutan makasulod sa akon pahuwayan.”*

† **3:15** Kitaa sa Salmo 95:7-8.

* **4:3** Kitaa sa Salmo 95:11.

Ginsurmaton niya ini bisan ngani handa na an iya pahuwayan kasadto pa san katuna-tunai pakalalang san kalibutan. ⁴ Nasabi ko ini kay amo an nasurat sa Banal Na Kasuratan manungod sa ikapito na adlaw na,

“Nagpahuway an Dios sa tanan niya na trabaho pag-ikapito ka adlaw.”†

⁵ Usad pa na sambitan pa lang dida na, “Dili gayod sinda tugutan makasulod kag makapahuway kaupod ko.”‡

⁶ Niyan, kay dili tugutan makasulod kag makapahuway kaupod san Dios an nagkauruna pakabati san Maayo Na Barita dahilan san inda kasutilan, adi pa an gintuga na may mga makasulod sani na pahuwayan. ⁷ Kaya ngani, nagtigana gihapon siya sin otro adlaw na gintawag na “Yana”. Manungod sani ginsambit niya ini pakalipas sin damo na mga tuig paagi san dati hadi na si David. Amo ini an dati na nasambitan na dida sa unahan, “Kun mabati niyo yana an ginasabi san Dios, ayaw kamo pagsutil.”§

⁸ Kaya kun gin-giyahan na sinda ni Josue pakadto sani na pahuwayan, wara na magsurmaton an Dios pakalipas sin damo na mga tuig manungod sin otro na adlaw. ⁹ Kaya, may nabibilin pa na pagpahuway para sa katawuhan san Dios sugad san pagpahuway niya sa ikapito na adlaw. ¹⁰ Tapos, an magasulod kag magapahuway kaupod san Dios magapahuway man sa iya trabaho sugad san ginhimo san Dios. ¹¹ Kaya

---

† 4:4 Kitaa sa Genesis. 2:2. ‡ 4:5 Kitaa sa Salmo 95:11. § 4:7 Kitaa sa Salmo 95:7-8.

magtalinguha gayod kita na makasulod sana na pahuwayan san Dios agod wara sa aton sin mag-supak kag habo magsulod pareho san ginhimo sadto'n mga nauna.

¹² May pagkabuhay kag pagkagamhanan an mensahe san Dios. Mas matarom pa ini sa is-pada na paluyu-luyo an tarom. Baga'n natusok ini hasta sa ginabiyuan san kalag kag espirito kag nadulot sa kasulud-suludi san tul-ang. Kaya tungod sani husgaran kun maayo o maraot an mga kaisipan kag ginamaw-ot san tawo. ¹³ Wara'n nano man na natatago sa pagkita san Dios kay an tanan huba kag hayag sa pagkita niya. Pwera pa sani, dapat manabat kita sa iya.

Si Jesus An Labaw Sa Tanan Na Mga Pinakanamumuno Na Padi

¹⁴ Kaya ngani kay igwa kita sin pinakalabaw na padi na nagsulod sa kalangitan, na wara'n iba kundi si Jesus na anak san Dios, magpakatatap kita sa aton pagsarig na ginapamatuudan ta. ¹⁵ Nasabi ko ini kay siya na aton pinakanamumuno na padi nakadamay sa aton kaluyahan kag, pareho sa aton, ginsugtan man sa tanan na paagi pero dili nagkasala. ¹⁶ Kaya, magpakakusog kita'n buot pagtulos sa Dios paagi sa pagpangadyi kay siya an ginhalinan san kaluoy. Didto kakaluy-an kita kay mabuot an Dios kag mabubuligan niya kita sa oras na kinahanglan ta.

5

An Pagsirbe San Mga Pinakanamumuno Na Padi

¹ An kada pinakanamumuno na padi ginapili hali sa mga kapwa niya. Ginabutang siya na magsirbe sa Dios alang-alang sa inda agod maghalad sa iya sin mga regalo kag mga sakripisyo man dahilan san inda mga sala. ² Pero, kay an pinakanamumuno na padi mismo nagakasala minsan, kaya nakapabuot siya sa mga nagakasala dahilan san dili ninda pagkaaram. ³ Kun sugad, kinahanglan niya maghalad san mga sakripisyo para sa iya mismo sadiri na kasal-an pareho man sa mga kasal-an san katawuhan. ⁴ Wara'n makapili sa iya mismo sadiri san paggalang na magin pinakanamumuno na padi kundi an Dios an nagapili sana sa iya pareho san ginpili niya si Aaron.

⁵ Sugad man, si Cristo mismo dili nagpagalang sa iya sadiri na magin pinakanamumuno na padi kundi nagsabi an Dios sa iya na,

“Ikaw an akon Anak, kag ako naman yana nagin imo Ama.”*

⁶ Tapos, sabi pa san Dios sa iba na parte san Banal Na Kasuratan,

“Padi ka hasta na lang pareho san pagkapadi kasadto ni Melquizedek.”†

⁷ Niyang, san adi pa si Jesus sa kinab-an, nangan-gadyi siya kag nagahango na makusog an boses kag nagatangis sa Dios na amo an makasalbar sa iya sa kamatayon. Kaya, kay masinunudon na may pagkamapainubuson, ginbati siya san Dios. ⁸ Ugaling, bisan ngani Anak siya san Dios, nakaaram siya magmapasinunudon paagi san

---

* 5:5 Kita sa Salmo 2:7. † 5:6 Kita sa Salmo 110:4.

pagtios niya. ⁹Tapos, san ginpamatuod niya paagi sani na perpekto siya, siya an nagin dahilan san wara'n katapusan na pagkasalbar sadto'n tanan na nagasunod sa iya ¹⁰kag an Dios an nagpili sa iya na magin pinakanamumuno na padi pareho san pagkapadi ni Melquizedek.

Kinahanglan An Pagtubo

¹¹Damo pa kami'n masasabi manungod sani kaya lang malisod igpahayag kay nagin maluya kamo magsabot. ¹²Nasabi ko ini kay bisan ngani yana dapat kuntani paratukdo na kamo, pero kinahanglan pa niyo an paratukdo agod mapahayagan gihapon san mga pangtuna na katukduan san Dios. Kun baga sa dyutay pa na bata nagadudo pa kamo. Dili pa kamo nagakaon sin luto. ¹³Aram niyo, an nabubuhay na nagasarig lang sa gatas dyutay pa na bata kag dili pa siya maaram san maayo kag maraot. ¹⁴Sugad man, an nano man na pagkaon para sa mga daragko na na an mga kaisipan damo na sin gin-agihan. Anad na sinda sa pagkilala san pagkaiba san maayo kag maraot.

6

¹Kaya, dili kita magparapirme lang sa pangtuna na katukduan ni Cristo kundi magpadayon agod masabutan ta an iya hadarom na katukduan. Dili na naton igbutang otro an pundasyon san pagtuod sa Dios, sugad baga san pagsarig sa iya, pagbaya sa wara'n pulos na mga himo, ²mga katukduan manungod sa mga seremonyas san paglilis, pagadapat san mga kamot sa pagbendisyon, pagkabuhay gihapon sa mga patay sa maabot na

panahon, kag paghusgar na may wara'n katapusan na kastigo. ³ Kaya, kun ginatugot san Dios, magapadayon kita.

⁴ Ginasabi ko ini kay dili gayod mapapabasol gihapon an mga nagbaraya na sa pagsarig. Sinda an mga napasabot na, nakabahin na san regalo hali sa langit kag nakig-usad na sa Espirito Santo. ⁵ Nakaaram man sinda san kaayuhan san katukduan san Dios kag san gahom na ihahayag na sin biyo sa maabot na panahon. ⁶ Tapos, kun magbaraya na, dili na gayod sinda mapapabalik gihapon kay baga'n ginapako na naman otro ninda sa krus an Anak san Dios kag ginapakaaluhan.

⁷ Halimbawa, kun may duta na nagasarum-som san damo'n uran kag nagapabunga san mga tinanom na mapapakinabangan san mga parauma, ginbendisyunan ina na duta san Dios. ⁸ Pero kun tunok kag dawa lang an nagatubo sana, wara ina sin pakinabang kag delikado na magmaldisyon. Tapos, an mahumanan sana pagaugdawon.

⁹ Kaya, mga pinalangga, bisan sugad sani an pagasurmaton namon, nakasiguro kami na mas maayo an iyo kamutangan kag nagapamatuod ini na may pagkasalbar kamo. ¹⁰ Nasabi ko ini kay an Dios matanos, kaya dili niya liligadan an iyo pagpagal kag pagmalasakit sa pagsirbe na nahimo na niyo kag padayon pa na ginahimo para sa mga katawuhan niya alang-alang sa iya. ¹¹ Niyan, gusto namon na ipadayon niyo an pagpakita sana na iyo pagkamaungod hasta na lang agod matuman sin sigurado an iyo ginalauman. ¹² Habo na

kami na magparatamad kamo kundi gusto namon na irugon niyo idto'n mapasa inda an mga gintuga san Dios tungod san inda pagigin maungod sa inda pagsarig.

An Halimbawa Ni Abraham

¹³ San gintugaan si Abraham san Dios, nagsumpa siya sa iya mismo ngaran kay wara na sin mas labaw pa sa iya na pwede niya sumpaan.

¹⁴ Sugad sani an sabi san Dios, “Nagасumpa ako na pagabendisyunan ko ikaw na magdamo gayod an imo lahi.”*

¹⁵ Dahilan na matagal si Abraham sa paghulat, nabaton niya an gintuga san Dios. ¹⁶ Niyan, an tawo kun nagасumpa haros ginagamit an ngaran san nakalabaw sa iya mismo. Tapos, sana na pagsumpa sigurado na an katumanan kag ginaudong an pagsuay. ¹⁷ Amo man ini an ginhimo san Dios kay gusto niya siguruhon sa mga iredero san iya gintugaan na dili niya liliwatan an iya katuyuan. Kaya, nagsumpa man siya. ¹⁸ Niyan, igwa sani na duha na bagay na dili gayod maliliwat kag an Dios dili gayod makabuwa manungod sani. Kaya, kita na mga may pagkalibre na paagi sa iya, ginapakusog an buot na maglaom gayod sa tanan na gintuga niya sa aton. ¹⁹ Igwa kita sani na paglaom baga'n masarig na angkla san aton mga kalag na wara'n iba kundi si Cristo. Ini na paglaom sa iya nakaabot hasta sa luyo san kurtina san langitnon na templo hasta sa pinakabanal na parte na adto an Dios. ²⁰ Didto ngani alang-alang sa aton naguna pagsulod si Jesus na nagin pinakanamumuno

---

* **6:14** Kitaa sa Genesis. 22:17.

na padi hasta na lang pareho san pagkapadi ni Melquizedek.

7

An Bantog Na Padi Na Si Melquizedek

¹ Kasadto san panahon ni Abraham si Melquizedek an hadi san lugar san Salem kag padi san pinakalabaw na Dios. San pauli na sinda Abraham pakatapos na nadaog ninda an mga hadi sa gyera, ginsugat kag ginbendisyunan siya ni Melquizedek. ² Hinatagan naman siya ni Abraham sin ikanapulo na bahin san tanan niya na natipon sa gyera. Niyan, an gusto sabihon san ngaran ni Melquizedek “Hadi san Katanusan” kag ginatawag naman siya “Hadi san Salem.” An gusto sabihon san Salem kalinawan. ³ Wara maarami kun sin-o an iya ginikanan o ginhalinan na lahi. Dili man naaaraman an pagkapanganak kag pagkamatay niya. Sugad siya san Anak san Dios kay nagapirme siya na padi hasta na lang.

⁴ Niyan, kitaa kun sing-ano kabantog si Melquizedek! Mala ngani kay si Abraham mismo na amo an kalulululuhi man naton na mga Judio naghatag sa iya sin dyis porsyento san tanan na iya nakuha sa gyera. ⁵ Sugad man, may layi sa Kasuguan ni Moises para sa mga lahi ni Levi na mga padi man sa templo na magsukot sinda san dyis porsyento san kita san inda kapwa Judio bisan sinda hali man sa lahi ni Abraham. ⁶ Pero ini naman si Melquizedek na dili ninda kalahi, nakabaton sana na dyis porsyento hali kan Abraham kag ginbendisyunan pa niya ini na amo an ginhatagan san Dios san mga tuga. ⁷ Matuod

na wara gayod sin duda na an nagabendisyon mas labaw ki sa ginabendisyanan.

⁸ Niyan, sa kamutangan ta, mga tawo na may kamatayon an mga nagabaton sin dyis porsyento, pero susog sa ginpamatuod sa Kasuratan kasadto, siya na ginhatagan ni Abraham san dyis porsyento padayon na nabubuhay. ⁹ Didi man, san maghatag sana si Abraham, naghatag man paagi sa iya si Levi mismo na may mga lahi na yana amo na an nagabaton sani, ¹⁰ kay adto pa si Levi sadto sa lawas san iya kalulululuhi na si Abraham san ginsugat siya ni Melquizedek.

Si Jesu-Cristo An Padi Pareho Kan Melquizedek

¹¹ Ini na pagkapadi ni Levi amo an nagapalakat san Kasuguan na ginhatag sa mga taga-Israel. Niyan, kun ginpausad gayod kita sa Dios paagi san pagkapadi sani na lahi ni Aaron na amo an mga Levitico, dili ta na kinahanglan pa an iba na padi pareho ni Melquizedek. ¹² Kun sugad, kun ginbalyuhan an pagkapadi, an gusto sabihon sani na dapat balyuhan man an Kasuguan. ¹³ Niyan, an nasabi na Ginoo, na amo si Jesu-Cristo, hali sa iba na lahi kag wara gayod didi sani sin nagin padi sa templo. ¹⁴ Ugaling, matuod man gayod na hali siya sa lahi ni Juda pero wara'n ginsambit si Moises na may mga padi hali sani na lahi.

¹⁵ Lalo pa lugod nagigin hayag ina na pagbalyo manungod sa pagkapadi kun may magluwas na iba na padi na pareho ni Melquizedek, ¹⁶ kag nagin padi tungod san gahom san iya buhay na

wara'n katapusan, dili susog sa ginabuot san Kasuguan na dapat may ginhalinan na lahi. ¹⁷ Kay nasurat ngani sa Banal Na Kasuratan,

“Ikaw padi hasta na lang pareho san pagkapadi kasadto ni Melquizedek.”*

¹⁸ Niyan, ginhali na an dati surundon kay dili makapatanos san katawuhan kaya wara na ini sin pulos. ¹⁹ Matuod ini kay wara man gayod sin bisan sin-o na nagin matanos paagi sa Kasuguan. Niyan lugod gindarhan kita sin mas sigurado na paglaom kag dahilan sani, nakakahalapit kita sa Dios.

Nagin Padi Si Jesus Paagi San Sumpa

²⁰ Pakasabi san Dios sana na “Ikaw padi hasta na lang,” nagsumpa man siya. Ugaling, wara'n sumpa san nagin padi an mga iba na nagkauruna.

²¹ Pero si Jesus naman nagin padi paagi sa sumpa susog sa nasurat sa Kasuratan,

“Nagsumpa an Ginoo ‘Ikaw padi hasta na lang,’ kag dili na mababag-o an iya isip.”†

²² Dahilan sani mas maayo ini na sinumpa an ki sa dati kag si Jesus naman nagin kasiguruhan na matuman ini na sinumpa an.

²³ Pwera pa sani, damo an mga padi sadto kay namamatay sinda kaya dili nakapadayon san inda trabaho hasta na lang. ²⁴ Pero kay si Jesus nabubuhay sin wara'n katapusan, nagapadayon man siya bilang padi hasta na lang. ²⁵ Kun sugad,

---

* **7:17** Kitaa sa Salmo 110:4. † **7:21** Kitaa sa Salmo 110:4.

kaya gayod niya isalbar pirme an tanan na naga-halapit sa Dios paagi sa iya kay buhay siya hasta na lang agod makimaluoy sa Dios para sa inda.

²⁶ Kita, kay ini si Jesus an pinakanamumuno na padi na angay sa pagbulig sa aton. Banal siya. Wara siya'n sala o maisabi sa iya, kaya iba siya sa mga makasal-anon kag ginagalangan gayod sa langit. ²⁷ Dili siya pareho sadto'n iba na mga padi na kinahanglan maghalad sin sakripisyo uruad-law para sa inda mismo mga sala kag pakatapos para naman sa mga sala san katawuhan. Kundi ginhalad niya an iya sadiri bilang sakripisyo na dili kinahanglan pag-otrohon pa. ²⁸ Usad pa, an mga padi na ginabutang paagi san dati na Kasuguan mga tawo lang, pero yana an ginbutang san Dios paagi san sumpa amo an Anak niya na wara'n kasalasala hasta na lang.

8

An Halad Ni Cristo

¹ Niyan, an gusto sabihon san ginasabi namon amo ini: igwa gayod kita sani na klase'n pinakanamumuno na padi. Amo ini si Jesu-Cristo na ginpaingkod sa tuo san trono san Dios na Hadi na ada sa langit. ² Nagasirbe siya bilang padi didto sa Pinakabanal na Lugar na an tunay na tulda na ginbutang san Ginoo dili san tawo.

³ An kada pinakanamumuno na padi ginpili agod maghalad sin mga regalo kag magsakripisyo sin mga hayop sa Dios. Kaya, an aton naman pinakanamumuno na padi dapat igwa man sin iharalad. ⁴ Niyan, kun adi siya sa kinab-an dili gayod siya padi kay may mga padi na didi

na nagapanghalad susog sa Kasuguan san Judio.
⁵ Nagasirbe sinda bilang padi sa pinakabanal na lugar na gin-irog lang an adto sa langit. Pareho man sa kan Moises sadto san tugunon siya san Dios manungod sa pagtindog san tulda na pagasambahan,

“Kinahanglan sundon mo an irugan na ginpakita ko sa imo didi sa bukid.”*

⁶ Pero sugad san dati, si Jesus ginhatagan sin trabaho na pampadi na mas labaw san sa inda, sugad man na an sinumpaang na iya ginapamahala mas maayo kay ginbasi ina sa mas maayo na mga tuga.

⁷ Nasabi ko ini kay kun wara'n kakulangan an dati na sinumpaang na amo an Kasuguan, dili na kinahanglan an ikaduha. ⁸ Pero nagsabi an Dios na may kakulangan an iya mga katawuhang sa pagsunod sana, susog san nasurat sa Kasuratan, “Sabi san Ginoo, maabot an adlaw na mahimo ako sin bag-o na sinumpaang sa mga taga-Israel kag mga taga-Juda.

⁹ Dili pareho san dati na ginhimo ko para sa inda mga kalulululuhi sadto'n gin-giyahan ko sinda paluwas san lugar san Ehipto.

Kay dili sinda nagtuman sadto na sinumpaang, ginpabayaang ko sinda, sabi san Ginoo.

¹⁰ Niyang, amo ini an sinumpaang na hihimuon ko sa mga taga-Israel pag-abot sana na panahon, sabi san Ginoo.

Ipapaisip kag ipapasabuot ko sa inda an akon kasuguan.

Ako an magigin Dios ninda kag sinda naman an magigin katawuhang ko.

---

* **8:5** Kitan sa Exodo 25:40.

- 11 Dili na gayod ninda kinahanglan pa tukduan an inda mga kahilungsod o mga kamaranghod na kilalahon an Ginoo, kay makikilala na ako san tanan tuna sa pinakamenos hasta sa pinakabantog.
- 12 Matuod ini kag papatawadon ko sinda kag dili ko na gayod pagadumdumon an inda mga sala.”†
- 13 San ginsambit san Dios an bag-o na sinumpaang, an gusto niya sabihon na an dati lipas na. Niyan, aram naton na an luma kag lipas na madali mawawara.

9

An Dati Na Sambahan San Mga Judio

¹ Niyan, an dati na sinumpaang igwa sin mga surundon para sa pagsamba kag may katugunan manungod san sambahan na nahimo san tawo.

² Dako na tulda an sambahan na gintindog ninda. Ini may duha na parte. An usad sani ginatawag na Banal Na Lugar. Sa sulod sani nakabutang an tungtungan san ilawan, lamesa kag an tinapay na ginahalad sa Dios. ³ Adto sa likod san madakmol na kurtina an ikaduha na parte na ginatawag na Pinakabanal Na Lugar. ⁴ Sa luwas naman san pwertahan sani adto an oro na altar na ginatubang san pahumot na ginatawag na insenso kag an baga'n baol na napuputos sa oro na amo an ginatawag arka san sinumpaang kay adi sani an sinumpaang na ginhimo san Dios. An sulod naman sani na arka an himo sa oro na baga'n kuron na

---

† **8:12** Kitaa sa Jeremias 31:31-34.

may sulod man na pagkaon na ginatawag mana. Adto man an milagroso na tungkod kasadto ni Aaron na nanaringsing sin mga dahon kag an duha na pidaso san bato na nasusuratan san mga sugo san sinumpa-an. ⁵ Sa taklob san arka may nakaadurno na duha na dako na bagay na may pakpak. Kerubin an ginatawag sani na amo an baga'n mga parabantay san gloryoso na lugar didto para sa Dios. An nakabuklad ninda na mga pakpak nakalandong sa tunga san taklob na ginatawag lugar na ginapakitaan san Dios san iya pagpatawad san kasal-an. Kaya lang wara kita sin panahon na ipahayag ini na tanan usad-usad.

⁶ Irog sana an pakapamutang san mga bagay-bagay. Niyan, uruadlaw nasulod kag nagasirbe an mga padi sa una na parte san tulda na ginasambahan. ⁷ Pero sa ikaduha na parte san tulda, an nakasulod lang an pinakanamumuno na padi kag ginahimo lang ini usad na bes sa usad ka tuig. Kinahanglan magdara gayod siya sin dugo na igahalad sa Dios para sa iya mismo na mga sala kag sa kasal-an na nahimo san mga tawo na dili ninda aram na sala gali. ⁸ Kaya hayag na ginatukdo didi sa aton san Espirito Santo na wara'n ginatugutan magsulod sa Pinakabanal Na Lugar kun diin adto an Dios myintras ada pa an una na parte san tulda. ⁹ Ini tanan usad na irugan na ginapamanungod sa yana na panahon. An gusto sabihon sani amo na an mga regalo kag mga sakripisyo na hayop na ginahalad sa Dios dili nakapalinis san tagipusuon san nagahalad sani sa iya. ¹⁰ Mga surundon lang ini manungod baga sa pagkaon, pag-inom kag mga seremonyas sa paglinis na may pulos lang

hasta na balyuhan san Dios.

An Katuyuan San Dugo Ni Cristo

¹¹ Niyan, pag-abot na ni Cristo bilang pinakana-mumuno na padi sa mga maayo na bagay na adi na, nagsulod siya sa mas maayo kag wara'n dipirensya na tulda na dili himo san tawo kag dili man parte san ginlalang na kinab-an. ¹² Usad lang na bes siya nagsulod didto sa Pinakabanal Na Lugar kag dili dugo san kanding o san tinday na baka an iya dara kundi an iya mismo dugo, kaya, dahilan sani, nagkaigwa kita san pagkasal-bar hasta na lang.

¹³ An pagwisik san dugo san kanding o toro o san abo san gin-ugdaw na tinday na baka nakapalinis kasadto san mga ginatawag na maati susog sa Kasuguan agod magin angay sinda pagsamba gihapon. ¹⁴ Lalo na gayod nakapalinis an dugo ni Cristo na paagi sa Espirito Santo ginhalad niya an iya sadiri na wara'n dipirensya sa Dios. Malilinis sana an aton pag-iisip sa mga maraot na nahimo agod makapagsirbe kita sa buhay na Dios.

An Tagapamahala San Bag-o Na Sinumpa-an

¹⁵ Kun sugad, si Cristo an tagapamahala sin bag-o na sinumpa-an kay tungod san pagkamatay niya ginlibre niya an mga pinili sa kasal-an na ginhimo ninda san sakop pa sinda san una na sinumpa-an. Kaya, makairedar sinda hasta na lang san mga gintuga san Dios.

¹⁶ Niyan, halimbawa, kun may kasuratan manungod sa pagbarahin sin kasadirihan, kinahanglan pamatuudan na namatay na an naghimo sana antes na tumanon ina. ¹⁷ Matuod ini kay

pagkamatay lang san tawo amo nagkakapulós an testaminto. Wara ina sin halaga myintras buhay pa an naghimo. ¹⁸ Kaya, kinahanglan na hasta an una na sinumpaán ginpapulusan paagi san dugo.

¹⁹ Pakapahayagi ni Moises kasadto sa mga tawo manungod san kada surundon san Kasuguan, nagkuha siya sin dugo san mga tinday na baka kag mga kanding, ginsakutan sin tubig kag ginwisikan niya an libro san Kasuguan, tapos an mga tawo naman. An gin-gamit niya na pangwisik amo an sanga san kahoy na hisopo na hinigutan sa punta sin pula na tela na dilana. ²⁰ Sabay sani, nagsabi siya,

“Ini na dugo amo an pagpamatuod san sinumpaán na ginapatuman sa iyo san Dios.”*

²¹ Sugad man ginwisikan ni Moises sin dugo an tulda kag tanan na mga garamiton na kinahanglan sa pagsamba. ²² Susog sa Kasuguan, haros tanan man gayod na mga bagay nalilinis paagi san pagwisik san dugo kag papatawadon lang an kasal-an kun may paturuon na dugo.

Naghahali Sin Mga Sala An Sakripisyo Ni Cristo

²³ Ini na mga garamiton sa pagsamba gin-irog lang an adto sa langit. Niyan, nagakinahanglan ini na malinisan sin sugad sani na mga sakripisyo pero an mismo langitnon na mga bagay nagakinahanglan sin mas maayo na sakripisyo ki sani.

²⁴ Nasabi ko ini kay an ginsuludan ni Cristo dili an banal na lugar na himo san tawo na irugan lang san sa langit, kundi sa langit mismo siya

---

* **9:20** Kitaa sa Exodo 24:8.

nagsulod. Adto na siya sa atubangan san Dios para sa aton. ²⁵ Ugaling, dili na niya kinahanglan na isakripisyo uruotro an iya sadiri pareho san pinakanamumuno na padi na Judio na nagasulod sa Pinakabanal Na Lugar tuig-tuig na may dara na dugo sin hayop. ²⁶ Kay kun sugad sana, nagparahalad siya san iya sadiri tuna pa san ginlalang an kinab-an. Kundi usadan lang siya nagin tawo sa katapusan san kasadto na panahon agod paagi sa paghalad san iya mismo sadiri mapatawad an kasal-an san katawuhan. ²⁷ Sugad na ginbuot na an kada usad dapat mamatay, pakatapos huhusgaran na san Dios. ²⁸ Sugad man usad lang na bes ginhalad si Cristo agod halion an mga sala san kadamuan. Tapos, nagpalangit siya kag mabalik gihapon sa maabot na panahon, dili tungod sa sala san katawuhan kundi sa pagasalbar san mga nagapahulat gayod sa iya.

10

An Pagkaiba San Bag-o Sa Luma Na Sinumpa-an

¹ An mga tawo na nagahalapit sa Dios dili gayod nalilininan sin biyo san Kasuguan paagi sa mga sakripisyo na pirme ninda ginahalad tuig-tuig. Nasabi ko ini kay adi sa Kasuguan an mga nakamay lang san mga maayo na maabot kag dili gayod ini an mga tunay. ² Kun an mga tawo na nagasamba sa Dios matuod man gayod na nalinisan san inda mga sala paagi san nasabi na mga sakripisyo, dili na ninda nababatyagan an bug-at san kasal-an, kag dili na kinahanglan maghalad pa sin sakripisyo. ³ An nangyari lugod, ina pa

na mga sakripisyo an nakapadumdom tuig-tuig sa mga tawo san inda mga sala, ⁴ kay an dugo san mga toro kag mga kanding dili gayod makahali san sala.

⁵ Kaya, san mapakadi na gayod si Cristo sa kinab-an, nagsabi siya kasadto sa Dios,

“Dili ka man naiila sin mga sakripisyo kag mga halad, kundi ginhandaan mo ako sin lawas.

⁶ Dili ka man naiila san mga halad na ginapaug-daw kag mga sakripisyo para makahali san mga sala.

⁷ Kaya sinabi ko, ‘O Dios, adi ako handa magtuman san imo pagbuot, susog sa nasusurat sa Kasuratan manungod sa akon.’”*

⁸ Pakatapos niya magsabi sana na, “Dili ka naila san mga sakripisyo, mga halad, mga ginapaug-daw na mga halad kag mga sakripisyo para makahali san sala,” bisan an tanan na mga sakripisyo ginhalad susog sa Kasuguan, ⁹ amo naman ini an gindagdag niya, “Adi ako agod tumanon an pagbuot mo.” Pakasabi niya sani ginpawar-an niya an dati na sinumpaan agod balyuhan sin bag-o. ¹⁰ Kay gintuman niya ina na pagbuot san ighalad niya an iya mismo sadiri sin usad lang na bes hasta na lang, kaya nalinisan na kita sa aton kasal-an kag angay na sa atubangan san Dios.

¹¹ Uruadlaw nagatindog kag nagasirbe sa templo an mga Judio na padi kag pauraotro na naga-halad sana kag ina man gihapon an inda sakripisyo na dili man makapahali sa mga sala. ¹² Pero

---

* **10:7** Kitaa sa Salmo 40:6-8.

para sa mga sala naghilad si Cristo sin usad-usadi lang na sakripisyo na dili na pagaotrohon pa. Pakatapos, nag-inkod siya sa banda tuo san Dios. ¹³ Didto ginahulat na lang ni Cristo hasta na magduruko sa iya an iya mga kaaway na pagadaugon gayod san Dios. ¹⁴ Niyan, paagi lang san usad niya na halad ginpabanal gayod niya hasta na lang an tanan na an kasal-an nalinisan na. ¹⁵ Nagpamatuod man sa aton an Espirito Santo manungod sani na nasurat sa Kasuratan sugad sani,

¹⁶ “Nagsabi an Ginoo, ‘Amo an hihimuon ko na sinumpa an inda sa mga maabot na panahon.

Ipapasabuot kag ipapaisip sa inda an akon mga sugo.’”†

¹⁷ Pakatapos, ginsabi pa niya,

“Dili ko na gayod pagadumdumon an inda mga sala kag mga maraot na gawi.”‡

¹⁸ Kaya kun napatawad na ini dili na gayod kinahanglan maghalad pa manungod sa sala.

Magtulog Kita Sa Dios

¹⁹ Kun sugad, mga kamaranghod ko sa pagtuod, ginpakusog na an aton buot na magsulod sa Pinakabanal Na Lugar kay ginpaturo ni Jesus an iya dugo alang-alang sa aton. ²⁰ Ginabrihan niya para sa aton an usad na bag-o kag buhay na agihan na naglapos sa kurtina na an gusto sabihon, paagi sa iya mismo lawas. ²¹ Niyan,

† **10:16** Kita sa Jeremias 31:33.
31:34.

‡ **10:17** Kita sa Jeremias

igwa na kita sin gamhanan na padi na nagapamahala san panimalay san Dios. ²² Kaya hugot sa tagipusuon kag may sigurado na pagsarig na magtulos kita sa Dios. Magtulos kita na may tagipusuon na nalinisan na sa maraot na paggawi paagi sa pagwisik san dugo ni Jesus kag an aton lawas man paagi sa malinis na tubig sa pagpabunyag. ²³ Magpirme kita na masarig sa aton ginapamatuudan na paglaom kay matinumanon siya na nagtuga. ²⁴ Talinguhaon ta man na mapakusog an buot san kada usad na magkaminuruutan kag maghimo sin kaayuhan. ²⁵ Dili naton pagpabaya an pagtiriripon san mga nagatuod pareho san ginahimo dida san iba na nagapabaya, kundi ipadayon ta na mapakusog an buot san kada usad lalo niyan na halapit na an adlaw san pagbalik san Ginoo.

²⁶ Nasabi ko ini kay kun tuyuon ta na magpadayon sa sala apisar na ginpaaram na sa aton an kamatuudan manungod sa pagsakripisyo ni Cristo, wara na sin halad na makapahali pa san kasal-an. ²⁷ Kundi an nabibilin na lang amo an makangurungirhat na maabot na paghusgar kag an madangga na kalayo na maugdaw sa mga nagakontra sa Dios. ²⁸ An nagasupak sa Kasuguan ni Moises wara'n kaluoy na igapapatay dahilan sa pagpamatuod san duha o tulo na mga testigos. ²⁹ Kun sugad, di lalo na makangurungirhat an kastigo na angay sa tawo na nagpakaraot san Anak san Dios, nagpawara man sin halaga sa dugo na ginapasunod sa sinumpaanan san Dios na amo an naglinis sa iya sa kasal-an kag nagbulihad naman san pagkamaluluy-on san Espirito Santo.

³⁰ Matuod ini kay kilala naton an Dios na nagsabi,
 “Sa akon an pagbalos. Ako an magabalos.”§
 Sabi pa niya,
 “An Ginoo an magahusgar san mga tawo na sakop
 niya.”*

³¹ Kamakangurungirhat gayod san makastigo san buhay na Dios na maaram san tanan kag sigurado na makastigo!

³² Niyan, dumduma niyo an nakaligad na panahon, sadto'n una niyo pakasabot san kamatuudan kan Cristo kun diin nakigdumog kamo sa damo na mga pagtios pero wara kamo nadaog. ³³ May mga panahon kasadto na sa atubangan san katawuhan ginatuya-tuya kag ginapasakitan kamo. Kun dili man, kadamay kamo sadto na ginapasakitan.

³⁴ Nakidamay kamo sa mga priso kag nalipay pa bisan nagtios kamo san gin-agaw an iyo kasadiri-han kay aram niyo na igwa pa kamo sin mas maayo pa sana na magapirme hasta na lang.

³⁵ Kaya dili niyo pagwaraon an iyo pagkakusog san buot sa pagsarig kan Cristo kay may kaupod ina na dako na premyo. ³⁶ Kinahanglan magin matiniuson kamo agod matuman niyo an pagbuot san Dios, tapos mapapasa iyo an iya ginatuga.

³⁷ Matuod ini, kay nasurat ngani sa Banal Na Kasuratan,

“Sa halip-ot na lang na panahon maabot na siya na gintuga san Dios na magaabot kag dili na siya madudugay.

---

§ **10:30** Kitaa sa Deuteronomio 32:35.

* **10:30** Kitaa sa Deuteronomio 32:36.

38 An akon ugaling mga matanos na katawuhan mabubuhay paagi sa pagsarig pero an magbaya sani dili ko ikakalipay.”†

39 Pero dili kita an mga klase'n tawo na nagabaya kag nawawara, kundi kita an mga nagasarig sa iya kag masasalbar.

11

An Pagsarig San Tawo

¹ Niyan, an pagsarig amo an kasiguruhan na mababaton ta an aton ginalauman kag pagsisiguro man na matuod an mga dili pa naton nakikita.

² Halimbawa бага, dahilan san pagsarig san mga tawo sadto'n panahon napalipay ninda an Dios.

³ Manungod naman sa aton pagsarig, nakasabot kita na an bilog na kalibutan ginlalang paagi sa gahom san surmaton san Dios, kaya an tanan na aton nakikita nahimo hali sa wara.

⁴ Manungod sa pagsarig ni Abel, dahilan sani nakahalad siya sin mas maayo na sakripisyo ki sa iya kamanghod na si Cain. Nagin pagpamatuod idto na si Abel matanos kay ginpalabi san Dios an iya halad. Tapos, bisan patay na siya padayon pa gihapon na бага'n nagasurmaton paagi san ginpakita niya na pagsarig.

⁵ Kun manungod naman sa pagsarig ni Enok, gindara siya san Dios sa kalangitan na wara nagagi sin kamatayon. Nawara lang siya kay ginbalhin san Dios hali sa kinab-an palangit. Nasurat ngani sa Banal Na Kasuratan na antes siya ginbalhin napalipay niya an Dios. ⁶ Kaya ngani, dili

---

† 10:38 Kita sa Habacuc 2:3-4.

gayod mapapalipay an Dios san bisan sin-o na wara'n pagsarig kay an gusto magtulog sa Dios kinahanglan magtuod na siya buhay kag magahatag san iya langitnon na balos sa mga naganap sa iya.

⁷ Manungod naman sa pagsarig ni Noe san ginpadaanan siya san Dios manungod san mga mangyayari, nagbati siya, tapos naghimo sin dako na barko na ginatawag arka para masalbar an iya pamilya. Kaya sani na paagi ginkondinar niya an mga tagakinab-an sa inda pagkawara'n pagsarig, tapos ginpatanos siya san Dios dahilan san iya man pagsarig.

⁸ An manungod sa pagsarig man ni Abraham, nagsunod siya sa tawag san Dios na makadto sa lugar na sa maabot na panahon magigin irensya niya. Kaya, binayaan niya an iya dati na lugar kag kaupod an iya pamilya naglakaton na dili man lang aram an kakadtuan. ⁹ Paagi sa pagsarig namuhay siya na dayo sadto na lugar kag sa mga tulda lang siya nagaistar kaupod man ninda Isaac kag Jacob na pareho niya nakairedar man san gintuga mismo san Dios. ¹⁰ Nangyari ini kay nagalaom si Abraham na gigiyahan siya san Dios sa syudad na hinimo kag tinindog san Dios mismo. Masarig ina hasta na lang.

¹¹ Manungod gihapon sa pagsarig ni Abraham, bisan baog an iya asawa na si Sara kag pareho sinda gurang na gintagaan sinda sin gahom na magkaanak kaya nagin ama siya. Kay pan-o? Kay nagsarig si Abraham san pagkamatimumanon san Dios na nagtuga. ¹² Kaya ngani, bisan halapit na

mamatay si Abraham, nagin ama pa kag kalululuhi gihapon siya sin dako na nasyon na dili mabilang an mga lahi pareho san mga bituon sa kalangitan kag san mga baybay sa dagat.

¹³ Nagkamaratay sinda tanan na may pagsarig pa pero wara nabaton an gintuga sa inda. Kundi baga'n nalantawan ninda ina sa harayo kag ginkalipay ninda kay gin-ako sin hayag na mga dayo lang sinda na nakiistar didi sa duta. ¹⁴ An mga nagsabi irog sani nagapakita na an ginahanap man gayod istaran na masasadiri ninda. ¹⁵ Wara na ninda pagmangnuha an inda ginbayaan na lugar kay kun namumut-an ninda ini na ginhalinan, pwede naman sinda makabalik didto. ¹⁶ Ugaling mas sobra pa sana an gusto ninda, na amo an usad na lugar sa langit. Kaya naman ginkalipay gayod san Dios na tawagon siya na inda Dios kay ginhandaan niya sinda sin syudad.

¹⁷⁻¹⁸ San ginporbaran san Dios si Abraham, tungod gihapon san iya pagsarig, ginhalad ni Abraham an iya anak na si Isaac. Bisan aram ni Abraham na nagsabi an Dios, "Paagi kan Isaac magahali an imo mga lahi,"* siya na gintugaan san Dios handa pa gihapon ihalad an iya pinalabi na anak. ¹⁹ Pan-o, aram gayod niya na kaya san Dios magbuhay gihapon sin tawo, kag amo ngani an baga'n nangyari, baga'n hali sa kamatayon ginbalik gihapon sa iya si Isaac.

²⁰ Manungod naman sa pagsarig ni Isaac kasadto, ginbendisyunan niya sinda Jacob kag

---

* **11:17-18** Kitaa sa Genesis. 21:12.

Esau manungod san inda aabutan.

²¹ San gurang na si Jacob kag halapit na mamatay, pagsarig man an dahilan kaya naghangyo siya sa Dios na bendisyunan an duha na apo kan Jose myintras nagasamba na nakatukod sa iya tungkod.

²² Si Jose naman san halapit na mamatay, pagsarig man gihapon an dahilan kun nano kay ginsabi niya na gigiyahan san Dios paluwas an aton na mga kalulululuhi na mga taga-Israel hali sa Ehipto. Nagtugon man siya kun nano an himuon manungod san iya lawas.

²³ Tapos, san si Moises naman gin-anak, pagsarig naman gihapon an ginpakita san iya ginikanan, kaya gintago siya sa sulod sin tulo ka bulan kay nakita na makaiila an inda anak. Dili sinda nahadlok na supakon an sugo san hadi.

²⁴ San dako na si Moises kasadto, tungod man gihapon sa pagsarig, kaya naghabo siya na tawagon pa na anak san anak na babayi san Paraon na hadi san Ehipto. ²⁵ Ginpalabi pa niya an makipagtios sa kasakitan san iya mga kalahi na amo an katawuhan na pinili san Dios ki sa mag-agi sin padalian na kalipay sa paghimo san kasal-an.

²⁶ Mas ginpahalagahan niya an magtios alang-alang sa Mesias na maabot ki sa magpabugana sin kayamanan sa Ehipto kay an tuyo niya an maabot na premyo hali sa Dios.

²⁷ Pagsarig pa an dahilan kun nano kay ginbayaan man ni Moises an lugar san Ehipto. Dili siya nahadlok sa kauritan san hadi. Nagpadayon lang gayod siya kay baga'n nakikita kag ginusunod niya an dili nakikita na Dios. ²⁸ Pagsarig

man gihapon sa Dios an nagpabutang kan Moises sin kaugalian na magpawisik sin dugo sa magluyo na harigi san pwertahan san mga balay san mga taga-Israel agod masalbar sinda sa anghel na magapatay sa mga subang na anak san mga taga-Ehipto. Ini an ginatawag na paglihis san anghel o Paskwa san mga Judio.

²⁹ Paagi sa pagsarig gintabok san mga taga-Israel an Pula na Dagat na бага man lang nagalakat sinda sa mara na duta. Pero an mga taga-Ehipto nagkarulumos tanan didto san magporbar man sinda paggukod sa inda.

³⁰ Paagi man gihapon sa pagsarig san mga taga-Israel na parumpag man san Dios an mga pader san Jerico pakatapos na ginparalibot lang ninda ini usad na bes kada adlaw sa sulod sin pito ka adlaw sa pagtuman san sugo niya.

³¹ Sadto na panahon may malaw-ay na babayi didto sa Jerico na an ngaran amo si Rahab. Ginpadayon kag gintago niya an mga ispiya san Israel kasadto. Paagi sani ginpakita man niya an pagsarig sa Dios, kaya dili siya napatay bisan ini an nangyari sa mga kahilungsod niya na sutil.

An Mga Wara Na'n Makairog Na Matanos

³² Gusto ko kuntani sabihon pa pero makukulangan sin panahon kun usad-usadon ko pa an nagkahiriman ninda Gideon, Barak, Samson, Jefe, David, Samuel kag san tanan na propeta.

³³ Tungod san inda pagsarig, may mga iba sa inda na nakapangdaog sin mga kahadian, may mga naghadi na may katanusan, para sa mga iba napasa inda an mga gintuga san Dios kag igwa

pa sin mga nakapangpakipot san ba-ba san mga leon. ³⁴ Paagi man sa pagsarig may mga ginsalbar sa nagadaba-daba na kalayo kag sa kamatayon na dara san ispada, may mga nagin makusog bisan sinda maluya, may mga nagin maisog gayod sa gyera kag nakapampadulag sa mga suldados san inda mga kaaway. ³⁵ Paagi sa pagsarig may mga kababayihan na may mga ginbuhay gihapon na mga patay ninda.

May iba naman na nagtios san pagapasakit kay naghabo sinda pagbaya sa inda pagsarig agod makasalbar. Ginhabuan ninda ini na pagbaya agod mas maayo pa an inda kamutangan sa pagkabuhay gihapon. ³⁶ An iba naman gintuya-tuya kag ginlatigo kay nagasarig sinda sa Dios. Gintios ninda an pagkakadena kag pagkapriso. ³⁷ May mga ginbato sa inda hasta na mamatay. May mga ginlagadi na natungà an inda lawas. May mga ginpatay sa inda sa ispada. May mga iba na kay habo sinda magbaya sa inda pagsarig nakuha sa inda an mga balay, kaya nagin pobre kag nagapalibut-libot sinda na nakabado lang sa anit san karnero o kanding. Mga pobre gayod sinda, ginapasakitan kag ginatumus-tumos. ³⁸ Kaya, palibut-libot lang sinda, nagaistar sa mga disyerto kag kabukidan, sa mga kweba kag mga luho sa duta. Mas maayo sinda ki sa mga tagakinab-an kaya dili angay sa inda an kinab-an.

³⁹ Ginkalipay sinda san Dios dahilan san inda pagsarig. Ugaling, dili ninda nakuha an gintuga niya. ⁴⁰ Matuod ini kay igwa siya sin mas maayo na katuyuan na ginapakalabot kita. Kaya gusto niya na dili sinda magkakaigwa san biyo na

pagkasalbar hasta makig-usad sinda sa aton.

12

Napapalibutan Kita

¹ Niyan, sa aton naman, kay napapalibutan kita sani na damo na mga nagpakita san inda pagsarig, halion ta kag ibilin an tanan na nakaulang sa aton lalo na an kasal-an na madali nakapadusmo sa aton. Tapos, magpadayon gayod kita na may pagkamatiniuson baga'n dalaganon an daralaganan san buhay na ginpadalagan sa aton. ² Kun sugad, pirme kita baga'n maglantaw kan Jesus na amo an nagpatuna san aton pagsarig, kaya siya man an mabiyo sani. Siya an nagtios sa krus kay aram niya na pakatapos may kalipay na mapapasa iya. Dili niya ginpanginano an kaaluhan sadto sa krus kag yana nagaingkod siya na ginagalangan didto sa tuo san trono san Dios.

³ Kaya, dumduma niyo kun sing-ano niya gintios an mga pagkontra sa iya san mga parakasala agod dili kamo manluya an buot kag magsuko. ⁴ Dili pa naman niyo naagihan an magpaturo sin dugo na mamatay dahilan san pakig-ato niyo sa kasal-an.

An Pagdisiplina San Dios Para Sa Aton Ikakaayo

⁵ Basi nalimutan na niyo an mensahe na nagapakusog san iyo kabubut-on na ginsabi sa iyo bilang mga anak san Dios na sugad sani, “Anak ko, ayaw pagbasang-basanga an pagdisiplina sa imo san Ginoo. Ayaw pagluyahi an imo buot kun ginasaway ka niya.

⁶ Kay an tanan na namumut-an san Dios amo an mga ginadisiplina niya kag an tanan na ginakilala niya na kaanakan an ginakastigo niya.”*

⁷ Kaya, dapat akuon niyo an mga kalisudan bilang pagdisiplina san Dios baga'n hali man lang sa imo mismo ama kay pagpamatuod ina na ginakilala san Dios na kamo mga anak niya. Wara'n anak na dili ginadisiplina san ama. ⁸ Niyan, kay an tanan na ginakilala na anak ginadisiplina na an gusto sabihon kun dili kamo ginadisiplina san Dios dili kamo tunay na mga anak niya. ⁹ Ginagalangan man naton an aton mga ama didi sa kinab-an bisan nagakastigo sa aton. Kun sugad, mas lalo gayod na dapat magpasakop kita na malipay sa Ama na amo an nagadisiplina sa kalag san mga tawo, kay ini na disiplina an makapabuhay sa aton hasta na lang. ¹⁰ An aton mga kinab-anon na ama ginadisiplina kita san bata pa kita susog sa huna ninda na maayo. Pero an pagdisiplina san Dios pirme sa ikakayo ta agod magigin banal kita pareho sa iya. ¹¹ Dili matahom an madisiplina kundi masakit gali sana na kaorason. Pero mga pira-pira an ginabunga naman sana kalinaw san isip kag katanusan para sa mga nag-ako sana na disiplina.

Mga Tugon Kag Pagpaandam

¹² Kaya pakusuga niyo an iyo pagsarig na baga'n ini man lang mga nagalaylay na kamot kag nanluluya na tuhod. ¹³ Sugad man, tadunga niyo an iyo pagkabuhay na baga'n ginatadong niyo

* **12:6** Kitaa sa Mga Kasabihan 3:11-12.

an iyo agihan paglakat agod pareho na kun may pilay ginatadong man agod dili magrabihan kundi mabulong lugod.

¹⁴ Talinguhaa na makipamuhay kamo na banal kag may kaayuhan sin buot sa tanan kay an dili banal dili makakausad sa Ginoo. ¹⁵ Atamana niyo an kada usad agod wara'n maghabo san pagka-muot san Dios. Maglikay kamo na wara sa iyo sin magin maraot baga'n mapait na tanom kay pagdako sani baga'n makahilo ini sa kadamuan.

¹⁶ Maglikay man kamo na wara'n namumuhay sa kalaw-ayan kag wara man sin namumuhay na dili diosnon na tawo pareho ni Esau na ginbaligya sin paningudtuhan an iya pagkasubang na anak.

¹⁷ Kay aram niyo na pakatapos, san gusto na niya angkunon an bendisyon hali sa Dios paagi sa iya ama para sa subang, ginsikway siya kay dili na niya nabag-o an pangyari bisan nakimaluoy siya na may pagtangis.

¹⁸ Niyan, an kamutangan niyo dili pareho san sa aton mga kalulululuhi na kasadto may bukid sinda na naabot na nahahapros kag may nagadaba-daba na kalayo, may kadulman, may dalumdom, may bagyo kag ¹⁹ kun diin may naba-bati na tunog san trumpita kag mga surmaton. Tapos, an mga nakabarati sadto nakimaluoy na iudong na an pagasurmaton sa inda. ²⁰ Ginsabi ninda ini kay dili ninda kaya tiuson an ginasugo, "Wara gayod bisan hayop na kun magtungtong sa bukid dapat batuhon ina hasta na mamatay."†

²¹ Nakapakudog man gayod an nakita ninda, kaya

---

† **12:20** Kita sa Exodo 19:12-13.

nakasabi si Moises na “Nangungudog ako sa kahadlok.”

An May Mga Pakilabot Kamo

²² Pero kamo naman, an naabot niyo an baga'n Bukid san Sion kag san lungsod san Dios na buhay na amo an Langitnon na Jerusalem kag san dili mabilang na mga anghel sa malipay na pagtiripon. ²³ An may pakilabot naman kamo amo an pagtiriripon san mga nagatuod na nagin mga subang san Dios na an mga ngaran nakasurat sa listahan san langit. An may pakilabot man kamo amo an Dios na Parahusgar san tanan na tawo, kag san mga espirito san mga matanos na tawo sa langit na hinimo na perpekto san Dios. ²⁴ An may pakilabot pa gayod kamo amo si Jesus na Parapatuman san bag-o na sinumpa'an kag an dugo na ginwisik na may dara na mas maayo na barita ki san dugo ni Abel.

²⁵ Kun sugad, maghimat kamo na dili niyo paghabuan an pagbati sa Dios na nagabarita sa iyo. Nasabi ko ini kay kun dili ngani nasalbar an mga dili nagpamati sa iya na nagpaandam didi sa duta, mas lalo na dili kita masasalbar kun dili kita mamati sa nagapaandam sa aton hali sa langit. ²⁶ Sadto an iya boses nakayugyog san duta pero niyan amo naman ini an iya gintuga: “Usad pa lang na bes kag dili na pagaotrohon an pagyugyog ko dili lang san duta kundi hasta san kalangitan.”[†] ²⁷ Sa pagsabi niya sana na “usad lang na bes kag dili na pagaotrohon,” an gusto sabihon hahalion niya an mga nayuyugyog na bagay na amo an mga

[†] **12:26** Kitaa sa Hagai 2:6.

ginlalang agod magapirme an mga dili nayuyugyog.

²⁸ Kun sugad, dahilan na dili gayod mayuyugyog an kahadian kun diin nasasakop kita san Dios, pasalamatan ta siya kag paagi sani magsamba sa iya agod mapalipay siya na may banal na pagkahadlok kag paggalang, ²⁹ kay an aton Dios pareho san kalayo na paraugdaw.

13

Mga Tugon Kag Pangumusta

¹ Padayon kamo na magkaminuruutan na baga'n magmaranghod. ² Pirme kamo magpadayon sin mga dayo sa iyo panimalay, kay kasadto may mga tawo na wara sinda kamangno nagpadayon sin mga anghel. ³ Magmalasakit kamo san mga adto sa prisuhan na baga man lang kamo priso man na kaupod ninda. Makidamay kamo sa mga ginadaug-daog na baga man lang kamo kaparti ninda. ⁴ Dapat igalang san tanan an kamutangan san pag-aasawa kag magin malulot an mag-asawa. Nasabi ko ini kay sigurado na kukondinaron san Dios an tanan na nagapanambay kag an nagahimo sin kalaw-ayan.

⁵ Dili kamo magpaslo sa kwarta kundi makontento na kamo sa iyo kamutangan kay nagtuga an Dios,

“Dili ko gayod kamo babayaan o papabay-an.”*

⁶ Kaya, magpakakusog kita'n buot pagsabi,
“An Ginoo an nagabulig sa akon kaya dili ako mahahadlok.

---

* **13:5** Kitaa sa Deuteronomio 31:6.

Wara'n mahihimo an tawo kontra sa akon."†

⁷ Dumduma an mga namumuno kasadto na nagtukdo sa iyo san mga surmaton san Dios. Isip-isipa niyo kun nano an nagin nahumanan san inda pagkabuhay, tapos iruga niyo an inda pagsarig na amo ini: ⁸ si Jesu-Cristo pirme amo mismo kasadto, yana kag hasta na lang. ⁹ Kaya ayaw kamo pagpahidara sa manlain-lain kag iba na mga katukduan. An magpakusog sa aton pagtuod amo an pagkaluoy san Dios, dili an mga panurundon san mga Judio manungod sa mga pagkaon na dili man napupulusan sadto'n mga matinumanon sani.

¹⁰ Niyan, may altar kita kun diin wara'n poder didi mag-intra an mga padi na Judio na nagasamba pa sa tulda na ginasambahan. ¹¹ Nasabi ko ini kay susog sa kaugalian ninda an pinakana-mumuno na padi san Judio nakilabot pa pagdara sin dugo san mga hayop pakadto sa sulod san Pinakabanal Na Lugar sa templo agod ihalad ini bilang sakripisyo para sa kasal-an, pero an mga lawas san mga hayop ginaugdaw sa luwas san syudad. ¹² Sugad man, napatay si Jesus sa luwas san syudad agod malinisan niya an mga tawo san inda kasal-an paagi san sadiri niya na dugo. ¹³ Kaya, kadtuon ta si Jesus na baga'n adto sa luwas san syudad kag makiusad kita sa kaaluhan niya. ¹⁴ Wara kita sin permanente na syudad didi sa kinab-an pero an ginahanap naton an syudad na maabot. ¹⁵ Kaya magparahalad pirme kita sin sakripisyo san pag-umaw sa Dios paagi ni Cristo.

---

† **13:6** Kitaa sa Salmo 118:6.

Ini na sakripisyo amo an aton pagpamatuod manungod sa Dios. ¹⁶ Dili kamo malimot paghimo sin katanusan kag magin mahinatagon kay napapalipay an Dios sana na mga sakripisyo.

¹⁷ Tumanon niyo an mga sugo san iyo mga namumuno, kag magpasakop sa inda dahilan na sinda an nagaataman sa iyo kay sinda an mananabat sana sa Dios. Kaya sunudon niyo sinda agod makapagsirbe sinda na may kalipay imbes na kamunduan kay, kun sugad, dili niyo ina ikakaayo.

¹⁸ Ipangadyi niyo kami pirme kay nakasiguro kami na dili kami nagakasala kag gusto namon na magin matanos pirme an amon gawi. ¹⁹ Nakimaluoy gayod ako sa iyo na ipangadyi niyo ako na makabalik dayon ako sa iyo.

An Pangadyi

²⁰ Niyan, an Dios san kalinaw nagbuhay gihapon kan Jesus na aton Ginoo hali sa pagkamatay na magin an pinakalabaw na Pastor paagi san dugo na ginpapulusan an sinumpaanan na may poder hasta na lang. ²¹ Ginapangamuyo ko sa Dios na maghatag lugod san tanan niyo na kinahanglan agod matuman niyo an iya pagbuot. Ginapangamuyo ko gihapon na himuon pa man niya an iyo buhay na makapalipay sa iya pagkita paagi ni Jesu-Cristo sa iyo buhay. Kaya galangan ta lugod si Jesu-Cristo hasta na lang. Amen.

Mga Urhi Na Surmaton

²² Nakimaluoy man ako sa iyo, mga kamaranghod sa pagtuod, na pamatian niyo sin maayo an ginasabi ko kay halip-ot lang ini na surat ko.

²³ Gusto ko maaraman niyo na nakaluwas na sa

prisuhan an kamanghod namon na si Timoteo. Kun magpakadi siya dayon upod kami na mapakada sa iyo.

²⁴ Ikumusta niyo kami sa tanan na namumuno sa iyo dida kag sa tanan na kamaranghod sa pagtuod. Nagapangumusta man sa iyo an mga kamaranghod naton sa pagtuod na mga taga-Italia.

²⁵ Niyan, nagapangadyi ako na an Dios magataman sa iyo tanan sin maayo. Amen.

An Maayo na Barita Hali sa Dios New Testament in Masbatenyo

copyright © 1993 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Masbatenyo

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1993, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Masbatenyo

© 1993, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

5e7f1147-0544-511b-b38f-0eaecbb0201a